

⁶ Гуляев А. П. Контролирующие органы и организации России / А. П. Гуляев. – М. : МАЭП, 2000. – С. 7.

⁷ Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2014. – № 47. – Ст. 2051.

⁸ Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1997. – № 48. – Ст. 296.

⁹ Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.

¹⁰ Майданник О. О. Теоретичні проблеми контрольної функції парламенту України: дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.02 / Олена Олександрівна Майданник. – К., 2006. – С. 268.

¹¹ Кодекс адміністративного судочинства України: Кодекс України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 35–36. – Ст. 446.

¹² Хортюк О. В. (Шинкарук). Цивільно-правова охорона ділової репутації юридичної особи : моногр. / О. В. Хортюк (Шинкарук). – Чернівці : ЧНУ, 2012. – 200 с.

¹³ Чернецька О. В. Конституційно-правовий статус депутатів місцевих рад в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / О. В. Чернецька; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2006. – С. 5.

Резюме

Шинкарук О. В., Співаков І. І. Державний контроль як форма захисту виборчих відносин.

Стаття присвячена дослідженню виборчих відносин в Україні. Здійснюється аналіз державного контролю як форми захисту виборчих відносин; розглядається система державних органів, що здійснюють контроль у царині виборчих відносин; обґрунтовується підвищення ролі адміністративних судів як основних захисників прав і свобод громадян.

Ключові слова: правовідносини, виборчі відносини, електоральні відносини, контроль, державний контроль, суб'єкти виборчих відносин, адміністративно-правове регулювання.

Резюме

Шинкарук А. В., Спиваков И. И. Государственный контроль как форма защиты избирательных отношений.

Статья посвящена исследованию избирательных отношений в Украине, осуществляется анализ государственного контроля как формы защиты избирательных отношений; рассматривается система государственных органов, осуществляющих контроль в области избирательных отношений; обосновывается роль административных судов как основных защитников прав и свобод граждан.

Ключевые слова: правоотношения, избирательные отношения, электоральные отношения, контроль, государственный контроль, субъекты избирательных отношений, административно-правовое регулирование.

Summary

Shynkaruk O., Spivakov I. State control as form of electoral relations protection.

Electoral relations in Ukraine have been investigated; state control as form of electoral relations protection has been analyzed; system of public authorities controlling the area of electoral relations has been examined; increasing role of administrative courts as main defenders of human rights and citizens' freedom has been justified in the article.

Key words: legal relationship, election relations, electoral relations, control, government control, subjects of electoral relations, administrative and legal regulation.

УДК:342.9: 349.41

Г. А. МАЙДАНЕВИЧ

*Григорій Анатолійович Майданевич, здобувач
Національного університету біоресурсів і природо-
докористування України*

ОСОБЛИВОСТІ ПІДСТАВ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Україна є державою з надзвичайно потужним природо-ресурсним потенціалом, багатою на широкий ряд корисних копалин, лісів, водних ресурсів тощо. Проте внаслідок зневажливого, переважно споживачького ставлення до природної екосистеми з боку як фізичних, так і юридичних осіб ми змушені констатувати, що сьогодні становить природної екосистеми в Україні набуває загрозового характеру, що може призвести до техногенної катастрофи. Незаконне видобування бурштину в Рівненській області, нелегальні копанки на Донбасі, знищення лісових насаджень в Закарпатті... На жаль, цей список можна продовжувати ще численним рядом ганебних явищ, що наразі відбуваються в суспільстві. Окремо слід вказати, що знищення або пошкодження природних ресурсів має глобальний характер, шкода від якого завдається не лише Україні, а й

сусідам. Природа, а відповідно і природні ресурси «не ділиться адміністративними кордонами, а отже не можна розділяти її на окремі ділянки або частини»¹. Зважаючи на це, дослідження проблеми попередження, припинення та покарання за правопорушення виходить на якісно новий рівень актуальності. Особливим чином це стосується адміністративно-деліктних відносин та власне порушення правил використання та охорони природних ресурсів в Україні. Адже адміністративні заходи є найбільш швидкими, простими для застосування, а отже – і ефективними заходами реагування.

Окремим чином актуалізує питання вивчення підстав адміністративно-деліктних відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів «Концепція адміністративної реформи», що передбачає необхідність у суттєвому покращенні законодавчого регулювання механізму позасудового захисту прав і свобод громадян. Вивчення підстав виникнення даних відносин допоможе краще зрозуміти їх сутність і фактори, що їх викликають. Завдяки цьому з'явиться можливість вдосконалення не лише адміністративних заходів впливу, а й заходів попередження вчинення адміністративних проступків, що неодмінно позначиться на зменшенні їх кількості.

Окремі аспекти адміністративно-деліктних відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів здійснювалися такими вченими, як: С. Балабан, В. Денисенко, В. Єрмоленко, Е. Зінь, В. Коваленко, В. Колпаков, В. Курило, С. Петков, С. Подлінув, М. Самбор, О. Стукаленко, О. Харитонова, О. Шем'яков, Є. Шульга, М. Шиленко та інші. Проте предметом їх досліджень був не комплексний аналіз деліктних відносин у сфері природокористування, а окремі види правопорушень та їх підстави.

Мета статті – на основі теоретичних напрацювань та аналізу масиву нормативно-правових актів у сфері використання й охорони природних ресурсів охарактеризувати підстави виникнення адміністративно-деліктних відносин.

Загальновідомо, що в теорії права під поняттям «адміністративний делікт у сфері використання та охорони природних ресурсів» прийнято розуміти протиправну, винну (умисну або необережну) дію чи діяльність, яка посягає на встановлений порядок охорони та використання всіх існуючих вичерпних компонентів навколишнього середовища, основним призначенням яких з матеріальної точки зору є забезпечення необхідними благами суспільство через безпосередню розумову та фізичну діяльність конкретних людей, задіяних в їх використанні. Тоді як адміністративно-деліктні відносини у сфері використання та охорони природних ресурсів – це врегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини, які виникають, змінюються або припиняються під час посягання на встановлений порядок охорони та використання всіх існуючих вичерпних компонентів навколишнього середовища, основне призначення яких з матеріальної точки зору – це забезпечення необхідними благами суспільства через безпосередню розумову та фізичну діяльність конкретних людей, задіяних в їх використанні.

Досліджуючи підстави виникнення адміністративно-деліктних відносин в аналізованій сфері, на нашу думку, слід ознайомитись із доктринальними та теоретичними напрацюваннями в контексті визначення сутності категорій «підстава відповідальності», «підстава адміністративної відповідальності», «підстава адміністративно-деліктних відносин».

Досліджуючи теоретико-правові засади підстав адміністративної відповідальності, А. Гуржій стверджує, що всебічний розгляд проблематики адміністративної відповідальності неможливий без визначення її підстав як «...головного чинника об'єктивізації адміністративної відповідальності»² та «необхідної умови прикладного застосування адміністративних санкцій»³. Будучи «відправною точкою» правозастосовного процесу, підстави відповідальності відіграють провідну роль в об'єктивізації адміністративно-деліктних відносин. Їх наявність активує адміністративно-деліктну норму, приводить у дію механізм її застосування. Одночасно вони виступають критерієм кваліфікації адміністративних деліктів (відсутність підстав адміністративної відповідальності свідчить про відсутність у діянні ознак адміністративного проступку) та засобом їх відмежування від інших правопорушень: кримінальних, цивільних, дисциплінарних тощо. Проблема підстав адміністративної відповідальності безпосередньо пов'язана зі встановленням обсягу застосування заходів адміністративного стягнення, забезпеченням законності при притягненні до відповідальності, дотриманням прав і свобод громадян. Важливість їхнього визначення зумовлена нагальними потребами правозастосовної практики, ефективність якої прямо залежить від того, наскільки правильно й доцільно застосовується кожна адміністративно-деліктна норма⁴.

Тобто, підстави адміністративної відповідальності слугують для активізації адміністративно-деліктної норми, яка, у свою чергу, реалізує своє законодавче покликання.

На жаль, попри власне наукове та практичне значення питання підстав адміністративної відповідальності досі є невирішеним у законодавчому полі. На відміну від Кримінального кодексу України, який містить розгорнуте визначення підстав кримінальної відповідальності, Кодекс України про адміністративні правопорушення (як і інші акти вітчизняного законодавства) не дозволяє чітко ідентифікувати даний адміністративно-правовий феномен. Імплицитне уявлення про нього можна сформулювати хіба що на основі ст. 7 КУпАП, згідно з якою «ніхто не може бути підданий заходу впливу в зв'язку з адміністративним правопорушенням інакше як на підставах і в порядку, встановлених законом». Однак, вочевидь, таке уявлення буде усученим і неповним. У наведеному положенні розкрито юридичну природу підстав адміністративної відповідальності, але не визначено їхню сутність. Іншими словами, законодавець не вказує, що саме слід розуміти під підставами адміністративної відповідальності, – він лише констатує обов'язковість їхнього законодавчого закріплення⁵.

Таким чином, можна спостерігати суспільну необхідність у законодавчому закріпленні підстав адміністративної відповідальності (в тому числі й у сфері використання та охорони природних ресурсів) з метою забезпечення законності при притягненні до відповідальності та дотриманні прав і свобод громадян.

Звернемо увагу, що адміністративні правовідносини виникають, змінюються і припиняються за настання конкретних життєвих обставин, які прийнято називати юридичними фактами. Однією з найбільш важливих їх властивостей є здатність зумовлювати настання правових наслідків⁶.

Загальна теорія держави та права констатує, що юридичні факти є необхідними умовами для виникнення правовідносин і характеризуються такими ознаками: знаходять свій вияв у зовнішніх обставинах або подіях матеріального світу і пов'язані з їх наявністю або відсутністю; прямо або опосередковано передбачені нормами права; викликають передбачені законом юридичні наслідки⁷.

Таким чином, підставами виникнення адміністративно-деліктних відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів є конкретні юридичні факти, які породжують наслідки, передбачені в адміністративно-деліктній нормі.

Говорячи про підстави виникнення адміністративно-деліктних правовідносин, слід акцентувати увагу на такому: що стосується неправомірних дій (правопорушень, деліктів), як юридичних фактів, то вони можуть бути тільки такими, що створюють правовідносини, у деяких випадках – такими, що змінюють їх, або такими, що перешкоджають виникненню правовідносин, але ніколи не бувають такими, що припиняють правовідносини, або такими, що поновлюють права і обов'язки. При цьому, якщо зобов'язаний суб'єкт порушить вимогу вести себе певним чином, то замість регулятивних правовідносин виникають правовідносини охоронні (регулятивні правовідносини трансформуються в охоронні), підставою чого є припис норми права та вчинення адміністративного делікту. Але йтиметься вже не про реалізацію правил адміністративно-правових регулятивних норм, якими були визначені вимоги до поведінки зобов'язаного суб'єкта, а про реалізацію положень охоронних адміністративно-правових норм, які передбачають встановлення нових прав та обов'язків унаслідок адміністративного делікту, відображаючи, таким чином, трансформацію регулятивних (управлінських) адміністративно-правових відносин в охоронні (адміністративно-деліктні)⁸. Виходячи з таких міркувань, провадження у справах про адміністративні проступки (у КУпАП – адміністративні правопорушення) становлять ядро адміністративно-деліктних правовідносин⁹.

Отже, підставою виникнення адміністративно-деліктних відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів є припис адміністративно-деліктної норми та процедура її активізації, яка, у свою чергу, реалізовує своє законодавче покликання (тобто, безпосереднє вчинення адміністративного делікту, що посягає на встановлений порядок охорони та використання всіх існуючих вичерпних компонентів навколишнього середовища, основне призначення яких з матеріальної точки зору – це забезпечення необхідними благами суспільства через безпосередню розумову та фізичну діяльність конкретних людей, задіяних в їх використанні).

Звернемо увагу, що підставою для виникнення адміністративно-деліктного відношення виступають не будь-які юридичні факти, а лише ті, які є результатом волевиявлення особи, котра винно вчинила дію або бездіяльність, що знайшло свій вираз у порушенні вимог норми права, що передбачає адміністративну відповідальність, а також делікти правозастосування¹⁰.

Тобто, підставою виникнення адміністративно-деліктних відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів буде тільки той делікт, в основі якого знаходиться волевиявлення особи, котра винно вчинила дію або бездіяльність, що виразилися у порушенні вимог норми права.

На наше переконання, порушенням правил використання та охорони природних ресурсів є вчинення особою будь-якого адміністративного делікту в цій сфері, який за своєю суттю здатний потурати техногенним змінам довкілля та бути перепорою для отримання необхідних благ суспільством.

На думку В. Книш, всі адміністративні правопорушення в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів можна класифікувати залежно від об'єкта посягання на земельні, надрові, водні, лісові та рослинні, атмосферні правопорушення, правопорушення проти тваринного світу. До адміністративних земельних правопорушень належать: псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель (ст. 52 КУпАП); порушення правил використання земель (ст. 53 КУпАП), самовільне зайняття земельної ділянки (ст. 531 КУпАП); приховування або перекручування земельного кадастру (ст. 532 КУпАП); несвоєчасне повернення тимчасово займаних земель або неприведення їх у стан, придатний для використання за призначенням (ст. 54 КУпАП) тощо. Надрові правопорушення охоплюють порушення вимог щодо охорони надр (ст. 57 КУпАП); порушення правил і вимог проведення робіт з геологічного вивчення надр (ст. 58 КУпАП). Водні правопорушення включають порушення правил охорони водних ресурсів (ст. 59 КУпАП); порушення вимог щодо охорони територіальних і внутрішніх морських вод від забруднення і засмічення (ст. 591 КУпАП); порушення правил водокористування (ст. 60 КУпАП) тощо. До адміністративних лісових та рослинних правопорушень належать: порушення встановленого порядку використання лісосічного фонду, заготівлі і вивезення деревини, заготівлі живиці (ст. 64 КУпАП); незаконна порубка, пошкодження та знищення лісових культур і молодняка (ст. 65 КУпАП); самовільне випалювання сухої рослинності або її залишків (ст. 771 КУпАП); порушення законодавства про захист рослин (ст. 831 КУпАП) тощо. Правопорушення, що посягають на тваринний світ – це порушення правил використання об'єктів тваринного світу (ст. 85 КУпАП); виготовлення та збут заборонених знарядь добування об'єктів тваринного або рослинного світу (ст. 851 КУпАП); порушення правил китобійного промислу (ст. 86 КУпАП) тощо. До адміністративних атмосферних правопорушень можна віднести порушення порядку здійснення викиду забруд-

нюючих речовин в атмосферу або вплив на неї фізичних та біологічних факторів (ст. 78 КУпАП); порушення порядку здійснення діяльності спрямованої на штучні зміни стану атмосфери і атмосферних явищ (ст. 781 КУпАП); недодержання вимог щодо охорони атмосферного повітря при введенні в експлуатацію і експлуатації підприємств і споруд (ст. 79 КУпАП) тощо¹¹.

На нашу думку, окрім класифікації порушень правил використання та охорони природних ресурсів за об'єктом доцільно здійснити їх розподіл за критерієм рівня потурання техногенним змінам довкілля, ступенем блокування отримання необхідних благ суспільством та окремо виділити такий критерій класифікації, як делікти, що порушують процедурні аспекти режимних правил у цій сфері за формою вини.

За першим критерієм адміністративні делікти в сфері використання та охорони всіх існуючих вичерпних компонентів навколишнього середовища, основне призначення яких з матеріальної точки зору є забезпечення необхідними благами суспільство через безпосередню розумову та фізичну діяльність конкретних людей, задіяних в їх використанні, слід розподілити на:

1) ті, що явно потурають техногенним змінам довкілля (наприклад, псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель (ст. 52 КУпАП); порушення правил використання земель (ст. 53 КУпАП), порушення правил водокористування (ст. 60 КУпАП); порушення порядку здійснення викиду забруднюючих речовин в атмосферу або вплив на неї фізичних та біологічних факторів (ст. 78 КУпАП); порушення правил використання об'єктів тваринного світу (ст. 85 КУпАП); та інші);

2) ті, що опосередковано потурають техногенним змінам довкілля, але не виключають такого діяння в майбутньому (наприклад, недодержання вимог щодо охорони атмосферного повітря при введенні в експлуатацію і експлуатації підприємств і споруд (ст. 79 КУпАП); виготовлення та збут заборонених знарядь добування об'єктів тваринного або рослинного світу (ст. 851 КУпАП); незаконна порубка, пошкодження та знищення лісових культур і молодняка (ст. 65 КУпАП); порушення вимог щодо охорони територіальних і внутрішніх морських вод від забруднення і засмічення (ст. 591 КУпАП) тощо).

За ступенем блокування отримання необхідних благ суспільством адміністративні делікти в сфері використання та охорони природних ресурсів слід розподілити на групи залежно від об'єкта, якому завдається шкода. Відповідно, такими групами є посягання на блокування отримання земельних, надрових, водних, лісових і рослинних, атмосферних благ та благ пов'язаних з тваринним світом.

Делікти, що порушують процедурні аспекти режимних правил у сфері використання та охорони всіх існуючих вичерпних компонентів навколишнього середовища, основним призначенням яких з матеріальної точки зору є забезпечення необхідними благами суспільство через безпосередню розумову та фізичну діяльність конкретних людей, задіяних в їх використанні за формою вини, слід поділити на: 1) ті, що здійснюються особою умисно, з метою задоволення власного корисного мотиву (самовільне зайняття земельної ділянки, приховування або перекручування земельного кадастру); 2) ті, що здійснюються особою з необережності під впливом різноманітних життєвих факторів (порушення вимог пожежної безпеки в лісах, пошкодження сінокосів і пасовищних угідь на землях державного лісового фонду); 3) ті, що можуть вчинятись як умисно для задоволення власного корисного мотиву, так і з необережності під впливом різноманітних життєвих факторів (порушення правил китобійного промислу, недодержання вимог щодо охорони атмосферного повітря при введенні в експлуатацію і експлуатації підприємств та споруд, порушення правил і вимог проведення робіт з геологічного вивчення надр).

Підставу для виникнення адміністративно-деліктних відносин, які за своєю суттю здатні потурати техногенним змінам довкілля та бути перепорою для отримання необхідних благ суспільством, тобто порушують правила використання та охорони природних ресурсів, слід шукати в гіпотезі конкретної адміністративно-деліктної норми. Даний аналіз свідчить про необхідність в гіпотезі даних норм зазначення форми вини правопорушника для забезпечення законності при притягненні до відповідальності та дотриманні прав і свобод громадян.

Щоб виступати підставою юридичної відповідальності, правопорушення повинно бути належним чином виявлено і зафіксовано. Вказану функцію здійснюють уповноважені державні органи і посадові особи¹².

Виявлення порушення передбачає прийняття певного комплексу управлінських рішень. На Державну екологічну інспекцію покладено обов'язки з ведення цілеспрямованої діяльності у галузі контролю над дотриманням екологічного законодавства, реагування на його порушення та збору доказової бази для притягнення винних у скоєнні правопорушення до відповідальності. Але на певному етапі своєї діяльності екологічна інспекція виконує дії (збір первинної доказової бази, їх оцінка, прийняття рішення щодо притягнення особи до відповідальності), тотожні діяльності органу дізнання в ОВС, і навіть дублює їх¹³. З огляду на це, існує нагальна потреба в чіткому їх законодавчому розподілі.

У результаті проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

– підставою виникнення адміністративно-деліктних відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів є припис адміністративно-деліктної норми та процедура її активізації, тобто, безпосереднє вчинення адміністративного делікту, який посягає на встановлений порядок охорони й використання всіх існуючих вичерпних компонентів навколишнього середовища, основне призначення яких – забезпечення необхідними благами суспільства;

– порушення правил використання та охорони природних ресурсів є вчинення особою будь-якого адміністративного делікту в даній сфері, який за своєю суттю здатний потурати техногенним змінам довкілля та бути перепорою для отримання необхідних благ суспільством;

– порушення правил використання та охорони природних ресурсів слід класифікувати за об'єктом, за критерієм рівня попурання техногенним змінам довкілля; за ступенем блокування отримання необхідних благ суспільством; за формою вини, що стосується деліктів, які порушують процедурні аспекти режимних правил у сфері використання та охорони природних ресурсів;

– встановлено важливість виявлення та фіксації правопорушення як підстави адміністративно-деліктних відносин.

¹ Шульга С. В. Міжнародно-правова охорона навколишнього середовища від впливу військових конфліктів: проблеми ефективності / С. В. Шульга // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2017. – № 1 (1). – С. 64. – (Серія «Юридичні науки»).

² Возиянов А. А. Понятие и основания административной ответственности / А. А. Возиянов // Человек и право. – 2010. – № 12. – С. 115.

³ Стадниченко Р. В. К вопросу об основаниях административной ответственности / Р. В. Стадниченко // Вестник Омск. ун-та. – 2005. – № 2. – С. 24. – (Серия «Право»).

⁴ Гуржій А. В. Теоретико-правові засади визначення підстав адміністративної відповідальності / А. В. Гуржій // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 3. – С. 122.

⁵ Там само.

⁶ Адміністративне право України. Юридичні факти, що породжують, змінюють та припиняють адміністративно-правові відносини IGROUPEAMSITE. – 2015 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sites.google.com/site/igroupteamsite/administrativne-pravo-ukraeni/uridicni-fakti-so-porodzuut-zminuut-ta-ripinaut-administrativno-pravovi-vidnosini>

⁷ Цвік М. В. Загальна теорія держави і права : [підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів освіти] / М. В. Цвік // Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Право, 2002. – С. 140.

⁸ Харитонов О. І. Адміністративно-правові відносини: концептуальні засади та правова природа : дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 / Олена Іванівна Харитоновна. – Одеса, 2004. – С. 123.

⁹ Муза О. В. Виникнення і розвиток адміністративно-деліктних правовідносин / О. В. Муза // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 1. – С. 51.

¹⁰ Денисенко В. В. Теорія адміністративно-деліктних отношений : дисс. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.014 / Виктор Васильевич Денисенко. – СПб., 2002. – С. 34–36.

¹¹ Книш В. І. Особливості адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у галузі охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів / В. І. Книш // Право і Безпека. – 2011. – № 1. – С. 68.

¹² Хортюк О. В. (Шинкарук). Цивільно-правова охорона ділової репутації юридичної особи : моногр. / О. В. Хортюк (Шинкарук). – Чернівці : ЧНУ, 2012. – 200 с.

¹³ Зуєв В. А. Правове регулювання реалізації екологічного управління в Україні та шляхи його вдосконалення / В. А. Зуєв // Управління у сфері охорони довкілля та природокористування в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення [Текст]. – К. : ВЕГО «МАМА 86», 2003. – С. 82.

Резюме

Майданевич Г. А. Особливості підстав адміністративно-деліктних відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів.

У статті здійснюється аналіз підстав виникнення адміністративно-деліктних відносин у сфері використання та охорони природних ресурсів крізь призму таких правових категорій, як: «підстава відповідальності», «підстава адміністративної відповідальності», «підстава адміністративно-деліктних відносин». У процесі дослідження здійснюється спроба кваліфікації порушення правил використання та охорони природних ресурсів.

Ключові слова: адміністративний проступок, адміністративний делікт, адміністративна відповідальність, адміністративно-деліктні відносини, використання та охорона природних ресурсів.

Резюме

Майданевич Г. А. Особенности оснований административно-деликтных отношений в сфере использования и охраны природных ресурсов.

В статье осуществляется анализ оснований возникновения административно-деликтных отношений в сфере использования и охраны природных ресурсов через призму таких правовых категорий, как: «основание ответственности», «основание административной ответственности», «основание административно-деликтных отношений». В процессе исследования осуществляется попытка квалификации нарушения правил использования и охраны природных ресурсов.

Ключевые слова: административный проступок, административный деликт, административная ответственность, административно-деликтные отношения, использование и охрана природных ресурсов.

Summary

Maidanevych H. Peculiarities of emergence of administrative and delictual relationship in the area of exploitation and protection of environmental resources.

This article analyses the grounds for the administrative and tort relations in the sphere of use and protection of natural resources through the prism of legal categories such as «basis of liability», «basis of administrative responsibility», «the basis of the administrative-tortious relations». In the research process there is an attempt of the qualification of violations of the rules of use and protection of natural resources.

Key words: administrative misconduct, administrative offence, administrative responsibility, administrative and tort relations, use and protection of natural resources.